

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2017. szeptember 21.*ⁱ

„Fellebbezés – Kartellek – Olasz betonvasgyártók – Az árak rögzítése, valamint a termelés és az értékesítések korlátozása és ellenőrzése – Az ESZAK 65. cikk megsértése – Az eredeti határozatnak az Európai Unió Törvényszéke általi megsemmisítése – Az 1/2003/EK rendelet alapján ismételen elfogadott határozat – Új kifogásközlés elfogadásának hiánya – Az eredeti határozat megsemmisítését követő meghallgatás hiánya – A Törvényszék előtti eljárás során eltelt határidők”

A C-85/15. P. sz. ügyben,

a **Feralpi Holding SpA** (székhelye: Brescia [Olaszország], képviselik: G.M. Roberti és I. Perego avvocati)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2015. február 19-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselek: L. Malferrari és P. Rossi, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: M. Moretto avvocato, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: Juhász E. tanácselnök, C. Vajda (előadó) és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. október 20-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2016. december 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével a Feralpi Holding SpA (a továbbiakban: Feralpi) az Európai Unió Törvényszékének 2014. december 9-i Feralpi kontra Bizottság ítéletének (T-70/10, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2014:1031) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította a fellebbező azon keresetét, amelyben a Bizottság 2009. szeptember 30-i, az ESZAK-Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/37.956 – „betonvas” ügy, újbóli elfogadás) hozott C(2009) 7492 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: 2009. szeptember 30-i határozat) megsemmisítését kérte, amelyet a 2009. december 8-i C(2009) 9912 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: módosító határozat) módosított (a módosító határozattal módosított 2009. szeptember 30-i határozat, a továbbiakban: vitatott határozat).

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 2 A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 16–21. pontja ismerteti.
„16 2000 októberétől 2000 decemberéig a Bizottság az ESZAK-Szerződés 47. cikkének megfelelően vizsgálatokat folytatott egyes olasz betonvasrúd-gyártóknál, valamint egy olasz vas- és acélgyártó vállalkozásokat tömörítő társulásnál [Federacciai]. Az ESZAK-Szerződés 47. cikke értelmében a Bizottság továbbá információkérést intézett hozzájuk [...]
- 17 2002. március 26-án a Bizottság megindította a közigazgatási eljárást, és az ESZAK 36. cikk értelmében megállapította kifogásait (a továbbiakban: kifogásközlés) [...] A [Feralpi] a kifogásközléssel kapcsolatban írásbeli észrevételeket terjesztett elő. 2002. június 13-án sor került a szóbeli meghallgatásra [...]
- 18 2002. augusztus 12-én a Bizottság kiegészítő kifogásokat intézett (a továbbiakban: kiegészítő kifogásközlés) az eredeti kifogásközlés címzettjeihez [...] A kiegészítő kifogásközlésben a Szerződés [81. és 82.] cikkének végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. (első) rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 19. cikkének (1) bekezdése alapján a Bizottság kifejtette az ESZAK-Szerződés lejártát követő eljárás lefolytatására vonatkozó álláspontját. Az érdekelt vállalkozások számára határidőt tűztek ki észrevételeik előterjesztésére, és a tagállamok képviselőinek jelenlétében 2002. szeptember 30-án sor került a második meghallgatásra [...] A [Feralpi] 2002. szeptember 13-án adott választ a kiegészítő kifogásközlésre.
- 19 Az eljárás eredményeként a Bizottság 2002. december 17-én az ESZAK-Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/37.956 – „betonvas” ügy) meghozta a C(2002) 5087 végleges bizottsági határozatot (a továbbiakban: a 2002. évi határozat), amelyben megállapította, hogy a határozat címzett vállalkozásai egységes, összetett és folyamatos együttműködést folytattak az olasz betonvas rudak, illetve tekercesek piacán, amely kartell célja vagy hatása az árrögzítés volt, és amelynek nyomán sor került a termelés vagy eladás összehangolt korlátozására vagy ellenőrzésére is, az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésével ellentétesen [...] A Bizottság ebben a határozatban 10,25 millió euró összegű bírság megfizetésére kötelezte a [Feralpit].
- 20 2003. március 4-én a [Feralpi] fellebbezést nyújtott be a Törvényszékhez a 2002. évi határozat ellen. 2007. október 25-i Feralpi Siderurgica kontra Bizottság ítéletével (T-77/03, [nem tették közzé, EU:T:2007:319]) a Törvényszék megsemmisítette a 2002. évi határozatot. A Törvényszék rámutatott, hogy tekintettel különösen arra, hogy a 2002. évi határozat nem tartalmaz utalást a 17. rendelet 3. cikkére és 15. cikkének (2) bekezdésére, e határozat kizárólag az ESZAK 65. cikk (4) és (5) bekezdésén alapul [...] Minthogy ezek a rendelkezések 2002. július 23-án hatályukat veszítették, a Bizottság nem alapozhatta hatáskörét a fent hivatkozott, a 2002. évi határozat

meghozatalakor már nem hatályos rendelkezésekre, az ESZAK 65. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés megállapítása és a hivatkozott jogsértést elkövető vállalkozásokkal szembeni bírságkiszabás érdekében [...]

- 21 2008. június 30-i levelében a Bizottság tájékoztatta a [Feralpit] és más érintett vállalkozásokat arról a szándékáról, hogy ismételten határozatot kíván elfogadni, módosítva annak jogi alapját a 2002. évi határozat vonatkozásában választott jogi alaphoz képest. Kifejtette továbbá, hogy tekintettel a [2007. október 25-i] Feralpi Siderurgica kontra Bizottság ítélet [(T-77/03, nem tették közzé, EU:T:2007:319)] korlátozott hatályára, az ismételten elfogadott határozat alapját a kifogásközlésben és a kiegészítő kifogásközlésben bemutatott bizonyítékok képezik. Az érdekelt vállalkozások számára határidőt tűztek ki észrevételeik előterjesztésére [...] A Feralpi 2008. július 31-én válaszolt e levélre. A 2008. június 30-i levelet több tájékoztatáskérés követte, melyekre a [Feralpi] válaszolt.”
- 3 2009. szeptember 30-i határozatában a Bizottság többek között azt állapította meg, hogy az [EUMSZ 101. és az EUMSZ 102.] cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendeletet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi, hogy a Bizottság 2002. július 23. után megállapítsa és szankcionálja az ESZAK-Szerződés tárgyi és időbeli hatálya alá tartozó ágazatokban létrehozott kartelleket. A Bizottság jelezte, hogy e határozatot az ESZAK-Szerződés eljárási szabályainak, valamint az említett rendeletnek megfelelően hozta meg, és hogy a folytatólagos alkalmazásra vonatkozó elvek olyan anyagi jogi rendelkezések alkalmazásához vezethetnek, amelyek már nem hatályosak az adott jogi aktus elfogadásakor, a *lex mitior* általános elvének tiszteletben tartása mellett.
- 4 Az említett határozat 1. cikke többek között kimondja, hogy a Feralpi megsértette az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (1) bekezdését azzal, hogy 1989. december 6. és 2000. június 27. között folytatólagos jellegű megállapodásban és/vagy összehangolt magatartásokban vett részt betonvas rudak, illetve tekerccsek gyártása tekintetében, amely megállapodás és összehangolt magatartások célja és/vagy hatása a közös piacon az árak rögzítése volt, és amelyek továbbá a termelés vagy az eladások korlátozásához, illetve ellenőrzéséhez vezettek a közös piacon. A Bizottság ugyanezen határozat 2. pontjában 10,25 millió euró összegű bírság megfizetésére kötelezte a Feralpit.
- 5 2009. november 20-án és 23-án kelt levelükben a 2009. szeptember 30-i határozat tizenegy címzett vállalkozása közül nyolc, köztük a Feralpi jelezte a Bizottságnak, hogy e határozat melléklete a címzettekkel közölt formában nem tartalmazza az árváltozásokat bemutató táblázatokat.
- 6 2009. december 8-án a Bizottság elfogadta a módosító határozatot, amelynek mellékletébe belefoglalta a hiányzó táblázatokat, és nyolc lágjegyzetben kiigazította az említett táblázatokra történő számszerű hivatkozásokat.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 7 A Törvényszék Hivatalához 2010. február 19-én benyújtott keresetlevelével a Feralpi keresetet indított, amely egyrészt arra irányult, hogy a Törvényszék rendelje el a megfelelő intézkedéseket annak megvizsgálásához, hogy a vitatott határozat elfogadásához vezető eljárásban tiszteletben tartották a kollegialitás elvét, másrészt e határozat megsemmisítésére irányult.
- 8 Keresetének alátámasztására a Feralpi hét jogalapra hivatkozott, amelyek elsősorban az indokolási kötelezettség és a kollegialitás elvének megsértésére, valamint a 2002. évi határozat újbóli elfogadásához vezető eljárásban elkövetett hibákra, másodsorban a vitatott határozat jogi alapjának nem megfelelő jellegére, harmadsorban a védelemhez való jog, valamint a megfelelő ügyintézés, az arányosság és a fegyveregyenlőség elvének megsértésére, negyedsorban a betudhatóság szempontjainak megsértésére, a tények téves értékelésére, valamint a vizsgálat és az indokolás hiányára, ötödsorban a

szóban forgó piac téves meghatározására, hatodsorban a téves értékelésére, az ESZAK-Szerződés 65. cikkének, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az EUMSZ 296. cikknek a megsértésére, hetedsorban a bíróság összegének téves meghatározása vonatkoznak.

- 9 A Törvényszék a megtámadott ítélettel elutasította a Feralpi keresetét.

A felek kérelmei a Bíróság előtt

- 10 Fellebbezésével a Feralpi azt kéri, hogy a Bíróság:

- részben vagy egészben helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította a Feralpi által a T-70/10. sz. ügyben benyújtott keresetet, következésképpen
 - részben vagy egészben semmisítse meg a vitatott határozatot,
 - és/vagy törölje vagy legalábbis csökkentse a vitatott határozatban a Feralpival szemben kiszabott bírságot;
- másodlagosan, részben vagy egészben helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az elutasította a Feralpi által a T-70/10. sz. ügyben benyújtott keresetet, és az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé, hogy az a Bíróság által adott útmutatások fényében az ügyben érdemi határozatot hozzon;
- a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartama miatt mindenképpen csökkentse a Feralpira a vitatott határozatban kiszabott bírságot, és
- a Bizottságot kötelezze mindkét eljárás költségeinek viselésére.

- 11 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést, és
- a Feralpit kötelezze a költségek viselésére.

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelemről

- 12 A Bíróság 2016. december 8-án, a főtanácsnok indítványának ismertetését követően lezárta a szóbeli szakaszt. 2017. január 27-i levelében, melyet a Bíróság Hivatalához ugyanazon a napon benyújtott, a Bizottság azt kérte, hogy a Bíróság rendelje el az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását és csatolja az iratokhoz a kérelmében előadott ténybeli elemeket, valamint a kérelméhez csatolt dokumentumokat.
- 13 E kérelem alátámasztása érdekében a Bizottság azzal érvel, hogy a Bíróság nincs kellően tájékoztatva a 2002. június 13-i és szeptember 30-i meghallgatásokkal kapcsolatos tényekről, melyekre a főtanácsnok indítványát alapozta, mivel a felek e körülményeket nem vitatták meg kifejezetten.
- 14 A Bíróság eljárási szabályzatának 83. cikke lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor elrendelje az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügyet olyan jogi érv alapján kellene eldönteni, amelyet a felek nem vitattak meg.

- 15 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a fellebbezés tárgyát főszabály szerint a felek által felhozott jogalapok és érvek határozzák meg. A jelen ügyben ez utóbbiaknak lehetősége nyílt kellő mértékben megvitatni e jogalapokat és érveket a beadványaikban és a C-85/15. P–89/15. P. sz. ügyekben tartott közös tárgyalás során.
- 16 Következésképpen a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően úgy véli, hogy nem szükséges elrendelni az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

A fellebbezésről

- 17 Fellebbezésének alátámasztására a Feralpi hat jogalapra hivatkozik, amelyek elsősorban a kollegialitás elvének megsértésére, másodsorban a védelemhez való jog, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény (kihirdette az 1993. évi XXXI. tv.) 6. cikkének, a Bizottság által az [EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123, 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.) 10. cikkének megsértésére, valamint az indokolás hiányára, harmadsorban az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Charta) 41. cikkének a közigazgatási eljárás túlzott időtartama miatti megsértésére, valamint az indokolás hiányára, negyedsorban az ESZAK-Szerződés 65. cikke (1) bekezdésének, a bizonyítási teherre vonatkozó szabályoknak, az ártatlanság vélelmének megsértésére, valamint a tények elferdítésére és az indokolás hiányára, ötödsorban az 1/2003 rendelet 23. és 31. cikkének, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásnak (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. kötet, 8. fejezet, 171. o.), az egyenlős bánásmód elvének és az arányosság elveinek megsértésére, valamint az indokolás hiányára, végül hatodsorban a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartamára vonatkoznak.

A második jogalapról

A felek érvei

- 18 Az elsőként vizsgálendő második jogalapjában a Feralpi azt állítja, hogy a Törvényszék annak megállapításával, hogy a vitatott határozat elfogadását megelőzően nem volt szükség új kifogásközlés kibocsátására, megsértette a Feralpi 773/2004 rendelet 10. cikkében biztosított védelemhez való jogát. Mivel a vállalkozásokat megilleti a meghallgatáshoz való jog – ahogyan azt a Bizottság 2008. június 30-i, az érintett vállalkozásokat észrevételeik benyújtására felhívó levele is megerősítette –, a Bizottságnak végre kellett volna hajtania a 773/2004 rendeletben előírt összes eljárási szakaszt, vagyis új kifogásközlést kellett volna kibocsátania és lehetővé kellett volna tennie a vállalkozások számára, hogy gyakorolják az iratbetekintéshez való jogukat, valamint, kérelemre, a meghallgatáshoz való jogukat.
- 19 A Bizottság szerint a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy mivel a 2002. évi határozat jogszerűségét érintő hiba a határozat elfogadását követően merült fel, ez nem érintette az előkészítő aktusok jogszerűségét, így e határozat megsemmisítése nem tette szükségessé új kifogásközlés kibocsátását a vitatott határozat meghozatala előtt. Ezen intézmény rámutat, hogy a jogi alapnak a Bizottság bírság kiszabására vonatkozó hatáskörét érintő változása semmilyen hatással nem járt a Feralpi helyzetére nézve, és ez utóbbinak a kiegészítő kifogásközlésre adott válaszban lehetősége volt megtenni észrevételeit mind a bírság Bizottság által kiszabható legmagasabb összegére, mind a Bizottság számára ezt lehetővé tevő jogi alapra vonatkozóan.

- 20 Ami a 2008. június 30-i levelet illeti, a Törvényszék a megtámadott ítélet 140. pontjában elismerte, hogy e levélben szerepelt, hogy a Bizottság szerint nem volt szükség új kifogásközlés elfogadására. Azt azonban nem mondta ki, hogy e levél a szoros értelemben vett kifogásközlésként szolgált. A Törvényszék helyesen állapította meg, hogy mivel a 2002. évi határozat megsemmisítése nem érintette a kifogásközlés és a kiegészítő kifogásközlés érvényességét, amelyekre az érintett vállalkozásoknak már lehetősége volt észrevétel tenni, a Bizottság joggal szorítkozott az említett levélben az arról való tájékoztatásra, hogy az új jogi alapra alapítva ismét el kívánja fogadni e határozatot.
- 21 Másfelől a Törvényszék által hivatkozott 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582) releváns a jelen ügyben, mivel az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy az érintett határozat elfogadásának szakaszában bekövetkezett eljárási hiba felfedezésére vonatkozott, amely hiba nem vonta maga után az eljárási aktusok érvénytelenítését.
- 22 A Bizottság szintén a kiegészítő kifogásközlés érvényességét védi. Ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 135. pontjában kimondta, e kifogásközlés az EK-Szerződés akkor hatályos releváns eljárási szabályain alapul, így annak érvényességét nem befolyásolja a 2002. évi határozat megsemmisítése.
- A Bíróság álláspontja*
- 23 A Feralpi azt rója fel a Törvényszéknek, hogy nem mondta ki, hogy a Bizottság megsértette a 773/2004 rendeletben előírt azon kötelezettségét, hogy tiszteletben tartsa az összes eljárási szakaszt, ideértve az érintett vállalkozások számára új kifogásközlés küldését e rendelet 10. cikkének megfelelően, valamint a Feralpi számára nem tette lehetővé azon jogának gyakorlását, hogy a vitatott határozat meghozatala előtt a tagállamok versenyhatóságai részvételével történő meghallgatáson vegyen részt.
- 24 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2002. évi határozat elfogadásához vezető eljárásban a Bizottság 2002. március 26-án az ESZAK-Szerződés 36. cikke alapján kifogásközlést küldött az érintett vállalkozásoknak, köztük a Feralpinak. A Feralpira vonatkozó meghallgatásra 2002. június 13-án került sor. Az ESZAK-Szerződés lejártát követően, 2002. augusztus 12-én, a Bizottság a 17. rendelet 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiegészítő kifogásközlést küldött az említett vállalkozásoknak, amelyben kifejtette álláspontját a jogi háttér e módosulásával kapcsolatban, és felhívta e vállalkozásokat, hogy ismertessék saját nézeteiket az említett kiegészítő kifogásközlést illetően. 2002. szeptember 30-án sor került egy meghallgatásra a tagállamok képviselőinek jelenlétében.
- 25 A 2002. évi határozat megsemmisítését követően a Bizottság 2008. június 30-án levélben tájékoztatta a Feralpit és a többi érintett vállalkozást azon szándékáról, hogy e határozatot az 1/2003 rendeletre mint jogi alapra támaszkodva újból elfogadja, az e rendelettel előírt eljárási szabályoknak megfelelően.
- 26 Az eljárás e lefolyására tekintettel meg kell vizsgálni, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 142. pontjában megállapítottakkal ellentétben a Bizottság köteles lett-e volna a 2002. évi határozat megsemmisítését követően az eljárást újból megnyitni és új kifogásközlést elfogadni, valamint új meghallgatást szervezni.
- 27 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az eljárási szabályokat általában azok hatálybalépésétől kezdve kell alkalmazni (2011. március 29-i ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság ítélet és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai ítélet, C-201/09 P és C-216/09 P, EU:C:2011:190, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2011. március 29-i ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítélet, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 88. pont; 2012. december 11-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-610/10, EU:C:2012:781, 45. pont), még olyan eljárás esetén is, amely ezen időpontot megelőzően indult, azonban azt követően folyamatban maradt (lásd ebben az értelemben: 2012. december 11-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-610/10, EU:C:2012:781, 47. pont).

- 28 A jelen ügyben, mivel a vitatott határozatot az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése és 23. cikkének (2) bekezdése alapján fogadták el, az e határozat elfogadásához vezető eljárást e rendeletnek, valamint a 773/2004 rendeletnek – melynek az 1/2003 rendelet a jogi alapja – megfelelően kellett lefolytatni (lásd ebben az értelemben: 2011. március 29-i ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ítélet, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 90. pont), annak ellenére, hogy ezen eljárás az 1/2003 rendelet hatálybalépése előtt indult.
- 29 A 773/2004 rendelet 10. cikkének (1) és (2) bekezdése az általa végrehajtott 1/2003 rendelet 27. cikkének (1) bekezdésével együttesen értelmezve előírja, hogy a többek között az utóbbi rendelet 7. cikkén alapuló határozat elfogadása előtt a Bizottság kifogásközlést küld az érintett feleknek, lehetőséget biztosítva számukra arra, hogy a megszabott határidőn belül tájékoztassák a Bizottságot az álláspontjukról.
- 30 Márpedig ahogyan arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 136. és 137. pontjában lényegében rámutatott, a jelen ügyben a Bizottság már továbbította az érintett vállalkozásoknak a kifogásközlést és a kiegészítő kifogásközlést, és e kifogásközlésekhez képest a vitatott határozat nem rótt fel további cselekményeket a Feralpinak, és nem módosította érezhetően a felrótt jogsértésekre vonatkozó bizonyítékokat sem. Másfelől, ahogyan a főtanácsnok indítványának 53. pontjában hangsúlyozta, nincs jelentős különbség az ESZAK-Szerződés szerinti szabályok és a 17. rendelet, illetve az 1/2003 rendelet alapján elfogadott kifogásközlések tartalma között. Új kifogásközlés küldésére tehát nem volt szükség.
- 31 E tekintetben a Törvényszék helyesen hivatkozott a 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582) 73. pontjára, amelyben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy valamely uniós aktus megsemmisítése nem szükségképpen érinti az előkészítő aktusokat, mivel a megsemmisített aktus pótlására irányuló eljárás főszabály szerint megismételhető pontosan onnantól, ahol a jogellenesség bekövetkezett.
- 32 Ugyanis, ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 134. pontjában megállapította, a 2002. évi határozatot a Bizottság azon hatáskörének hiánya miatt semmisítette meg, hogy azt az ESZAK-Szerződés rendelkezései alapján fogadja el, amely e határozat meghozatalának időpontjában már nem volt hatályban, így a jogsértés pontosan ebben az időpontban következett be. Következésképpen e megsemmisítés nem érintette sem a kifogásközlést, sem a kiegészítő kifogásközlést.
- 33 A Feralpi állításával ellentétben a jelen ítélet 31. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot a jelen ügyben nem teszi alkalmazhatatlanná azon jogi alap megváltozása, amelynek alapján a bíróságot kiszabták, mivel a jogi alap e módosulásának következményeit az előkészítő aktusokban már figyelembe vették. Ugyanis, ahogyan az a megtámadott ítélet 18. és 138. pontjából következik, a Bizottság a 17. rendelet 19. cikkének (1) bekezdésén alapuló kiegészítő kifogásközlésben tájékoztatta a Feralpit azon következményekről, amelyeket az ESZAK-Szerződés lejártából kívánt levonni és a Feralpinak lehetősége volt megtenni észrevételeit erre vonatkozóan.
- 34 Emellett nem vitatott, hogy e következmények nem módosultak a 17. rendelet hatályon kívül helyezése és az 1/2003 rendelet hatálybalépése következtében, amely utóbbi rendelet bizonyos rendelkezései a vitatott határozat jogi alapjául szolgálnak. Mindenesetre, ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 50. pontjában jelezte, az 1/2003 rendelet 34. cikkének (2) bekezdése és a 773/2004 rendelet 19. cikke átmeneti rendelkezésként kimondja, hogy a 17. rendelet, illetve az EK-Szerződés [81.] és [82.] cikke alapján kezdeményezett eljárásokban a felek meghallgatásáról szóló, 1998. december 22-i bizottsági rendelet (HL 1998. L 354., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 4. kötet, 204. o.) alapján teljesített eljárási intézkedések az 1/2003 rendelet és a 773/2004 rendelet alkalmazása céljából érvényben maradnak.

- 35 El kell utasítani a Feralpi azon érvét is, amely szerint a 2002. évi határozatnak a jogi alapja miatti megsemmisítése szükségszerűen érintette azon jogi alap bemutatását a kiegészítő kifogásközlésben, amelynek alapján a Bizottság e határozatot el kívánta fogadni. Elegendő ugyanis emlékeztetni arra, hogy a 2002. évi határozat kizárólag az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (4) és (5) bekezdésén alapult, miközben az említett kifogásközlés a 17. rendeleten alapult.
- 36 Következésképpen a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 142. pontjában azt állapította meg, hogy a Bizottság nem volt köteles új kifogásközlést elfogadni.
- 37 Mindazonáltal, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 55. pontjában rámutatott, a 773/2004 rendelet 12. cikke értelmében a Bizottságnak meghallgatás keretében lehetőséget kell adnia érveik kifejtésére azoknak a feleknek, akikhez kifogásközlést intéz, amennyiben a felek írásbeli észrevételeikben ezt kérik. Ennélfogva, mivel a jelen ítélet 32. pontjából az tűnik ki, hogy a kifogásközlést és a kiegészítő kifogásközlést nem érintette a 2002. évi határozat megsemmisítése, azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság lehetőséget adott-e a feleknek arra, hogy érveiket az 1/2003 rendelet és a 773/2004 rendelet eljárási követelményeinek megfelelően megtartott meghallgatás keretében kifejtsek, ahogyan arra köteles volt.
- 38 E tekintetben rá kell mutatni, hogy az 1/2003 rendeletben létrehozott és a 773/2004 rendeletben pontosan kifejtett eljárási rend keretében a 773/2004 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a tagállamok versenyhatóságait felkéri, hogy vegyenek részt a kifogásközlés kibocsátását követően annak címzettjei kérésére tartott meghallgatáson.
- 39 Márpedig a 2002. év során tartott meghallgatások közül a tagállamok képviselői nem vettek részt a 2002. június 13-i meghallgatáson, mivel e részvételt az akkor hatályban lévő ESZAK-Szerződés nem írta elő. Nyilvánvaló, hogy e meghallgatás az ügy érdemére vonatkozott, vagyis a Bizottság által a kifogásközlés címzett vállalkozásainak felrótt magatartásokra. Ez következik többek között a vitatott határozat 379–382. pontjaiból, és azt megerősíti a Törvényszék 2014. december 9-i Alfa Acciai kontra Bizottság ítélete (T-85/10, nem tették közzé, EU:T:2014:1037), valamint Ferriera Valsabbia és Valsabbia Investimenti kontra Bizottság ítélete (T-92/10, nem tették közzé, EU:T:2014:1032).
- 40 Ezzel szemben a 2002. szeptember 30-i meghallgatás, amelyre az akkor már alkalmazandó EK-Szerződés szabályainak, különösen a 2842/98 rendelet 11. cikke (2) bekezdésének megfelelően a tagállamok képviselőit is meghívták, a kiegészítő kifogásközlés tárgyára vonatkozott, vagyis az ESZAK-Szerződés lejártának az eljárás folytatására való jogi hatásaira. Ez kitűnik egyrészt e kifogásközlésből, amely kifejezetten felhívta a címzettjeit arra, hogy ismertessék a további kifogásokra vonatkozó saját álláspontjukat. Másrészt a Bizottság a vitatott határozat 382. pontjában jelezte, hogy nem tartotta szükségesnek megismételni a 2002. június 13-i meghallgatást a 17. rendelet és az 1/2003 rendelet alkalmazásával, mivel e meghallgatást, melyen a tagállamok képviselői nem vettek részt, az ESZAK-Szerződés akkor alkalmazandó rendelkezéseinek megfelelően tartották meg. Emellett a C-85/15. P–C-89/15. P. sz. ügyekben tartott közös tárgyaláson a Bizottság a Bíróság által feltett kérdésre válaszolva megerősítette, hogy a kiegészítő kifogásközlés sem az eljárás tárgyát képező tényekre, sem a bizonyítékokra nem tért vissza.
- 41 Ebből következik, hogy a jelen ügyben a tagállamok képviselői nem vettek részt egy az ügy érdemét érintő meghallgatáson, hanem csupán azon, amely az ESZAK-Szerződés lejártából eredő jogi következményekről szólt.
- 42 Márpedig a jelen ítélet 27. és 28. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően amikor valamely határozatot az 1/2003 rendelet alapján fogadnak el, az e határozat elfogadásához vezető eljárásnak meg kell felelnie az e rendeletben előírt eljárási szabályoknak, még akkor is, ha ezen eljárás e rendelet hatálybalépése előtt indult meg.

- 43 Ebből következik, hogy a vitatott határozat meghozatala előtt a Bizottság a 773/2004 rendelet 12. és 14. cikke alapján köteles volt lehetőséget adni a feleknek arra, hogy érveiket olyan meghallgatáson adják elő, amelyre a Bizottság meghívta a tagállamok versenyhatóságait. Ennélfogva nem tekinthető úgy, hogy az ügy érdemét érintő 2002. június 13-i meghallgatás megfelelt az 1/2003 rendelet alapján történő határozathozatalra vonatkozó eljárási követelményeknek.
- 44 Következésképpen a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 142. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozat meghozatala előtt nem volt köteles újabb meghallgatást szervezni, mivel az érintett vállalkozásokat 2002. június 13-án és szeptember 30-án szóban meghallgatták.
- 45 Tekintettel arra – ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 56. és 57. pontjában hangsúlyozta –, hogy milyen jelentőséggel bír az 1/2003 rendeletben és a 773/2004 rendeletben előírt eljárás keretében az érintett felek kérésére tartott azon meghallgatás, amelyre a 773/2004 rendelet 14. cikke (3) bekezdésének megfelelően a tagállamok versenyhatóságait is meghívják, az ilyen meghallgatás elmulasztása lényeges eljárási szabályok megsértésének minősül.
- 46 Mivel nem tartották tiszteletben a 773/2004 rendeletben előírt, ilyen meghallgatáshoz való jogot, azon vállalkozásnak, melynek jogait ilyen módon megsértették, nem szükséges bizonyítania, hogy e jogsértés az ő hátrányára befolyásolhatta az eljárás menetét és a vitatott határozat tartalmát.
- 47 Következésképpen az említett eljárás szükségszerűen jogsértő, függetlenül attól, hogy e jogsértés milyen esetleges káros következményekkel járhat a Feralpira nézve (lásd ebben az értelemben: 2012. november 6-i Bizottság kontra Éditions Odile Jacob, C-553/10 P és C-554/10 P, EU:C:2012:682, 46–52. pont; 2016. június 9-i CEPSA kontra Bizottság ítélet, C-608/13 P, EU:C:2016:414, 36. pont).
- 48 A fentiekből következik, hogy a Feralpi által felhozott második jogalapot el kell fogadni, következésképpen a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni anélkül, hogy szükséges volna megvizsgálni az első, valamint a harmadik, a negyedik és az ötödik jogalapot.

A hatodik jogalapról

A felek érvei

- 49 Hatodik jogalapjával a Feralpi azzal érvel, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkében előírt, észszerű időn belüli meghallgatáshoz való jogát, mivel a Törvényszék előtti eljárás négy évet és tíz hónapot vett igénybe, melyből három év és négy hónap az írásbeli szakasz vége és a tárgyalás tartása között telt el.
- 50 Az ügy bonyolultságát illetően a Feralpi úgy véli, hogy a Törvényszék már ismerte a megtámadott ítélet alapjául szolgáló ügyben felmerült kérdéseket, tekintettel különösen arra, hogy az előadó bíró ugyanaz volt, mint a 2007. október 25-i Feralpi Siderurgica kontra Bizottság ítélethez (T-77/03, nem tették közzé, EU:T:2007:319) vezető ügy előadó bírójára, a Feralpi által felhozott jogalapok nem voltak különösen bonyolultak, a vitatott határozattal szemben indított kilenc kereset egymást fedő jogalapokon alapult, és a Törvényszék egyetlen pervezető intézkedést hozott, a jogvita valamely vetületéről kérdezve a Bizottságot.
- 51 A felek magatartása semmilyen hatással nem volt az eljárás időtartamára, mivel a Feralpi és a Bizottság csupán egy hónap, illetve tizenöt nap határidő-hosszabbítást kaptak beadványaik benyújtására.

- 52 Tekintettel arra, hogy több mint tizennégy év telt el a Bizottság által 2000-ben végzett vizsgálatok és a megtámadott ítélet kihirdetése között, a Feralpi azt kéri, hogy pergazdaságossági okból és a Bíróság által a 2013. november 26-i Gascogne Sack Deutschland kontra Bizottság ítéletben (C-40/12 P, EU:C:2013:768) követett megközelítéstől eltérően már a Bíróság ítéletében ítéljenek meg számára kártérítést az eljárás észszerű időtartamának megsértése miatt. Másodlagosan a Feralpi annak megállapítására kéri a Bíróságot, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkének második bekezdését, ami a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértésének minősül.
- 53 A Bizottság e jogalap elutasítását kéri.

A Bíróság álláspontja

- 54 A Feralpi arra irányuló kérelmét illetően, hogy a Bíróság ítéljen meg neki kártérítést a Charta 47. cikke második bekezdésének Törvényszék általi megsértésével neki állítólagosan okozott kárért, vagy állapítsa meg e jogsértést, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely európai uniós bíróság megsérti az említett rendelkezésből eredő azon kötelezettségét, hogy az előtte folyamatban lévő ügyeket észszerű időn belül tárgyalja, ezt a Törvényszék előtt indított kártérítés iránti eljárás keretében lehet szankcionálni, mivel az ilyen kereset minősül hatékony jogorvoslatnak. Ezért az észszerű időn belüli határozathozatal Törvényszék általi elmulasztásából eredő kár megtérítése iránti kérelmet nem lehet fellebbezés formájában közvetlenül a Bíróság elé terjeszteni, hanem azt magához a Törvényszékhez kell benyújtani. Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése értelmében hatáskörrel rendelkező Törvényszék, amelyhez kártérítési keresetet nyújtottak be, köteles az ilyen keresetről a kifogásolt időtartamú eljárás alapjául szolgáló jogvitában eljárótól eltérő összetételű tanácsban határozatot hozni (lásd ebben az értelemben: 2016. június 9-i Repsol Lubricantes y Especialidades és társai kontra Bizottság ítélet, C-617/13 P, EU:C:2016:416, 98. és 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Következésképpen a Feralpi által felhozott hatodik jogalapot el kell utasítani.

A Törvényszékhez benyújtott keresetről

- 56 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 61. cikke első albekezdésének megfelelően, ha a fellebbezés megalapozott, a Bíróság a Törvényszék határozatát hatályon kívül helyezi. Ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti.
- 57 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezik a Feralpi által a Törvényszékhez benyújtott, a vitatott határozat megsemmisítése iránti kereset érdemben történő eldöntéséhez szükséges valamennyi információval.
- 58 E tekintetben elegendő rámutatni, hogy a jelen ítélet 23–47. pontjában kifejtett indokok alapján a vitatott határozatot lényeges eljárási szabályok megsértése miatt a Feralpit érintő részében meg kell semmisíteni.

A költségekről

- 59 Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről.
- 60 E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amelyet az említett szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a Feralpi a fellebbezés keretében

pernyertes lett és a Törvényszék előtti keresetének helyt kell adni, a Feralpi kérelmeinek megfelelően a Bizottságot arra kell kötelezni, hogy a saját költségein felül viselje a Feralpi részéről mind az elsőfokú eljárásban, mind a fellebbezés keretében felmerült költségeket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság az Európai Unió Törvényszékének 2014. december 9-i Feralpi kontra Bizottság ítéletét (T-70/10, nem tették közzé, EU:T:2014:1031) hatályon kívül helyezi.**
- 2) **A Bíróság a 2009. december 8-i C(2009) 9912 végleges bizottsági határozattal módosított, 2009. szeptember 30-i, az ESZAK Szerződés 65. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/37.956 – „betonvas” ügy, újbóli elfogadás) hozott C(2009) 7492 végleges bizottsági határozatot megsemmisíti.**
- 3) **Az Európai Bizottság a saját költségein felül köteles viselni a Feralpi Holding SpA részéről mind az elsőfokú eljárásban, mind a jelen fellebbezés keretében felmerült költségeket.**

Aláírások

i — A jelen szöveg kulcskifejezéseket tartalmazó részében, valamint 38., 42. és 47. pontjában az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.